

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

54. An si quis ante necessitatem extremam accipiat ab alio commodatum, conductum, vel precarium, teneatur restituere, si illud in extrema necessitate consumpsit? Ex p. 5. tract. 8. resol. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

aliquam rem teneatur postea restituere, si potest; Ex p. 5. tr. 8. Ref. 9.

Sup. hoc in
tom. 8. tr. 7.
Ref. 14. §.
Nota tamē,
& seq.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Lessius *lib. 1. cap. 16. dub. 1. n. 8.* ubi sic ait. Si res quam consumpsisti, sit magni pretij, nec putetur donata, te semper ad restitutionem teneri, quando commodē poteris. Ratio est, quia extrema tua necessitas non transfert in te dominium rei alienæ, sed tantum tribuit ius vtendi, idque potest opus est, vt periculum euadas, & cum minimo alterius incommodo. Ergo non auferit obligationem restitutionis faciendi, si copiosior euaseris. Consumatur quia alter non tenetur eam dare, nisi quatenus opus est, vt consulas tuæ necessitati, sed ad hoc sufficit, vt rem tibi vendat, vel mutet, vel det cum obligatione restituendi, cum veneris ad lautiorē fortunam. Ergo Quod res sit parui pretij, non teneris postea restituere, maxime si te & spe, seu proxima facultate pauper eras, quia talia non solent pauperibus sub onere restituendi dari, sed absolūtē, ridiculus enim esset diues, qui à paupere pro aliquot panibus, vel calceis vel tria veste talem obligationem exigeret. Ita Lessius, & ante illum Couarruias in *reg. Peccatum, part. 2. §. 1. num. 4.* Nauarrus in *Man. cap. 17. n. 61.* Toletus *lib. 5. cap. 21.* Adrianus in *4. de restit. §. quia dicitur.*

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam docet Sotus de *Iust. lib. 5. quæst. 7. artic. 1.* Aragon. in *2. 2. quæst. 31. art. 6.* Syluester Angelus, Rosella, Tabiena quos citat & sequitur Azorius *tom. 12. lib. 12. cap. 8. quæst. 7.* Omnis enim obligatio restituendi nascitur vel ratione rei acceptæ, vel ratione acceptionis, sed is, qui consumit in alienum in extrema necessitate, non obligatur ratione rei acceptæ, quia apud se non habet, cum bona fide consumpsit, nec tenetur ratione acceptionis, quoniam acceptio rei alienæ est vel iusta, vel iniusta. In præsentī casu acceptio non est iniusta, quia accepit in extrema necessitate, & ex alia parte non accepit per contractum, vel quasi contractum, ex quo alioqui teneretur, ergo nulla est obligatio restituendi. Adde quodd secundum aliquos, vt optimè obferat Hurtado de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 4. 5.* extremē indigenti, quando lex charitatis me obligat ad dandum aliquid, siue paruum, siue magnum consumendum in ipso articulo necessitatis extremæ, teneor illud liberaliter donare sine mutatione aliqua absoluta, aut conditionata, quia extremē indigens habet ad illa bona pro articulo necessitatis extremæ illud ius iustitiæ, quod haberet, si bona non essent diuisa. Ergo debentur illi vt sua; sed quæ alicui debentur vt sua, sunt illi absolūtē donanda, & sine vlla mutatione. Ergo, &c. Vnde patet responsio ad argumentum Lessij. Dico igitur cum Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 22. diff. 1. num. 12.* [Estas sententias son ambas probables; la segunda es mas fianca, y se puede figur en pratica.

RESOL. LIV.

An si quis ante necessitatem extremam accipiat ab alio commodatum, conductum, vel precarium, teneatur restituere, si illud in extrema necessitate consumpsit? Ex p. 5. tract. 8. Ref. 10.

Sup. hoc in
tom. 8. tr. 7.
Ref. 13. §.
Añero, ad
lin. 7. & ver.
non tamen.

§. 1. **N**egatiuē respondeo cum Petro Nauarra *lib. 4. c. 4. n. 16.* Turriano in *2. 2. tom. 2. disput. 82. dub. 7.* Hurtado de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 1. §. 62.* & Lessio *lib. 2. cap. 16. dub. 1. num. 5.* quia talis non tenetur ratione rei, vt quæ nec in se nec in pretio extat, neque ratione acceptionis, cum eam iure consumpsit, neque ratione contractus, quia illi contractus

non obligant re percunte, nisi culpa perierint, hæc autem sine culpa perierunt. Ergo, &c.

RESOL. LV.

An si ante necessitatem extremam furatus es aliquam rem, quam postea in dista extrema necessitate consumpsisti, tenearis ad restitutionem? Ex part. 5. tract. 8. Refol. 8.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Lorca in *2. 2. disp. 8. numero 14.* Vasquez *opus. de elemosyna, tom. 1. cap. 1. dub. 8. num. 68.* Lessius *lib. 2. cap. 16. dub. 1. num. 6.* ubi sic ait. Si habes ex delicto (vt si furatus sis ante necessitatem) teneris etiam si postea in necessitate consumas, quia obligatio iam ante contracta, per necessitatem superuenientem, non est exiuncta, sed consopita, quare transacta illa necessitate tenui fecit. Ita ille, & ante illum Sotus in *4. distict. 15. q. 1. §. ad argumenta,* cum Richardo & Paludano, quos citat & sequitur Syluester *ver. restitutio §. num. 2.*

2. Verum ego contrariam sententiam teneo, quam tuetur Petrus Nauarra *lib. 4. cap. 4. num. 24.* Contrariè *disput. 27. dub. 10. num. 166.* Caltrus Palaus *tom. 1. tr. 6. disput. 2. punct. 10. num. 3.* & nouissime Hurtados de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 62.* quia furtum non ademit mihi ius iustitiæ, quod habeo ad rem alienam in necessitate extrema, neque mihi ademit ius communitatis rerum quantum ad vsum in necessitate extrema in qua omnia sunt communia quantum ad vsum; ergo idem ius habeo post furtum, quod sine illa haberem.

RESOL. LVI.

An recipiens elemosinam simulans pauperiam, peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem? Et quid si alicui donarentur, v. g. centum aurei, qui simul se esse Episcopum, qui ab Episcopatu ab Hartuic per vim expulsus indiget peculiaribus sumptibus, et ad Episcopatum, redeat vel quid simile, teneatur eam restituere id, quod accepit? Et an pauper mendicans causa aiegritatis, vel cupiditatis, etiamsi sit validus corpore, an peccet mortaliter? Et an pauper stans ad officium diuini, & Monasterij, expectans elemosinam, dicat aliter pauperi accedens iam esse dauam, an teneatur ad restitutionem? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 21.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Sotus, Alensis, Gabriel, & alij; quos citat & sequitur Philippus Faber *de poenit. in 1. sentent. disp. 15. quæst. 2. disput. 50. cap. 4. num. 120.* quia qui decipitur circa conditionem, propter quam donat, non liberaliter omnino donat, idē qui donat alicui, quia putat illum esse pauperem, & reuera non est pauper, non verē liberaliter donat, sicut qui donat alicui, quem putat propinquum, si non est propinquus, nulla est donatio Sotus tamen *lib. 9. de iust. q. 7. art. 4. ad 4.* hæc opinionem dicit non habere locum in elemosynis quotidianis, hoc enim est nimis durum, sed solum quādo aliquis in postor magnus ex indistia magnam necessitatem, vel sanctitatem effingeret ad extrahendū aliquam magnam elemosynā, quia in hoc casu elemosyna esset fraude extorta. Ratio autem ipsius est, quia qui faciunt elemosynam, non faciunt illa precise sub hac conditione, si reuera sit pauper; sed ratio precipua est propter Deū, licet causa motiua sit paupertas personæ